

Handläggare
Kristina Björkegren Linder
Telefon: 08 508 33 890

Till
Utbildningsnämnden
2019-06-13

Teckenspråkets juridiska status

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2018/1520

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Lee Orberson
Grundskoledirektör

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har fått skrivelsen ”Teckenspråkets juridiska status” på remiss från kommunstyrelsen. I skrivelsen hemställer kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor att kommunstyrelsen genomför en översyn över stadens arbete för att utveckla och främja det svenska teckenspråket.

Förvaltningen anser att en helhetsbild av stadens arbete med att synliggöra, utveckla, informera och sprida kunskap om svenskt teckenspråk är viktig ur ett barn- och rättighetsperspektiv.

Bakgrund/Ärendet

Utbildningsnämnden har fått skrivelsen ”Teckenspråkets juridiska status” i remiss. I skrivelsen hemställer kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor (nedan benämnt ”rådet”) att kommunstyrelsen fattar beslut om att upprätta en översyn och stadsgemensamma riktlinjer för att utveckla och främja teckenspråket. Rådet gör bedömningen att staden saknar grundläggande kunskap om teckenspråkets ställning. Teckenspråket har, i likhet med de nationella minoritetsspråken, en särställning och rådet vill att det tydliggörs hur staden verkar för att språklagen och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

efterlevs. Särskilt angeläget anses detta vara då barnkonventionen inom kort blir svensk lag.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av grundskoleavdelningen i samverkan med gymnasieavdelningen och avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa. Utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor har beretts tillfälle att yttra sig i ärendet.

Förvaltningens synpunkter

Svenskt teckenspråk har enligt språklagen motsvarande ställning som de nationella minoritetsspråken. De bestämmelser i språklagen som gäller för minoritetsspråken gäller också det svenska teckenspråket. Språklagen innebär därmed en förstärkning av det svenska teckenspråkets ställning. Den som är döv eller hörselskadad eller av andra skäl har behov av teckenspråk ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda det svenska teckenspråket.

De allra flesta döva eller hörselskadade barn har hörande föräldrar, vilket betyder att det svenska teckenspråket inte överförs i första hand från föräldrar till barn, utan via andra teckenspråkiga personer. För att barnen ska kunna lära sig, använda och utveckla det svenska teckenspråket är det viktigt att en teckenspråkig miljö erbjuds i förskolan och skolan.

I Stockholm finns tre alternativa placeringar för elever med hörselnedsättning; att läsa integrerat, att ansöka till Alviksskolans hörselklasser eller till Manillaskolan, Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM. Modern teknik gör att de flesta barn som föds numera opereras med Cochlea implantat (CI). Det betyder att de som föds döva får tillgång till talad svenska, men i ett livsperspektiv har de behov av teckenspråkskompetens. Forskning visar att de elever som får tillgång till båda språken ökar sina möjligheter att ta sig an sin utbildning. Forskning och resultat för elever med hörselnedsättning betonar också vikten av att eleven har tillgång till båda språken i sin lärmiljö. Alviksskolan har medvetet och systematiskt utvecklat sin verksamhet i riktning mot en tvåspråkig miljö genom kompetensutvecklingsåtgärder med målet att all personal som arbetar med elever som är döva och har hörselnedsättning ska kunna svenskt teckenspråk. Skolan beskriver att medvetenheten om vikten av ett alternativt kommunikationsspråk för elever med hörselnedsättning har ökat under senare år. Framför allt för att andelen elever med hörselnedsättning som redan under förskoletiden fått tillgång till en

tvåspråkig miljö med svenska och teckenspråk stadigt ökat. Såväl elever som föräldrar har då upptäckt värdet av att välja kommunikationssätt beroende på kontext eller behov av fördjupad förståelse.

Teckenspråk kan även läsas som modersmål. Skolorna beställer modersmålsundervisning via utbildningsförvaltningens språkcentrum. I vissa kommunala grundskolor har man ordnat undervisningen med egna lärare. Regelverket runt teckenspråk som modersmål är otydligt. Elever kan få undervisning i teckenspråk som modersmål men det finns inga särskilda regler som gäller för just teckenspråk, trots att det skiljer sig mycket från andra språk. Här finns, menar förvaltningen, en del frågetecken som rör rätten till undervisning i teckenspråk och kunskapskrav som fokuserar på bland annat hörförståelse och muntlig förmåga.

Förvaltningen anser att en helhetsbild av stadens arbete med att synliggöra, utveckla, informera och sprida kunskap om svenskt teckenspråk är viktig ur ett barn- och rättighetsperspektiv.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bilaga

”Remiss av Teckenspråkets juridiska status”, skrivelse från kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, dnr KS 2018/1520